

JURIUL

MARIN SORESCU —
președinte
SANDA MANU
RODICA TAPALAGĂ
DIONISIE VITCU
ȘTEFANIA CENEAN
MIRCEA GHIȚULESCU

S-a încheiat de curînd («de curînd» se referă la momentul în care scriu eu, nu la acela în care citiți dumneavoastră) cea de a doua ediție a Festivalului Național de Teatru «I.L. Caragiale». S-au adunat trupe și critici din mai toată țara, s-au văzut spectacolele, s-au desfășurat dezbaterile profesionale, s-au înciș spiritele, s-au descins spiritele, s-au dat premiile, s-au bucurat unii, s-au minunat alții, a fost lăudată organizarea (pe drept cuvînt, efortul n-a fost neglijabil), s-a înjurat organizarea (pe bună dreptate, au existat lucruri nepuse la punct)... Așa cum se întîmplă întotdeauna. Și tot așa cum se întîmplă întotdeauna, după ce Costache Olăreanu, directorul Festivalului, a rostit formula tradițională — „Declar închisă cea de a doua ediție a Festivalului Național de Teatru «I.L. Caragiale»” — s-a putut constata că, în ansamblu, retrospectiva anului teatral a pus în evidență împlinirile și poticnelile... anului teatral. Adică așa cum era firesc să se întîmple, adică exact ceea ce își propune un asemenea festival.

PREMIILE

MARELE PREMIU ȘI TROFEUL ORAȘULUI BUCUREȘTI: TEATRUL «BULANDRA» pentru spectacolul **VISUL UNEI NOPTI DE VARĂ** de William Shakespeare (regia: Liviu Ciulel)

MARELE PREMIU (ex aequo): TEATRUL NAȚIONAL DIN CRAIOVA pentru spectacolul **UBU REX CU SCENE DIN MACBETH** (regia: Silviu Purcărete)

PREMIUL II: TEATRUL «ODEON» pentru spectacolul **MINCINOSUL** de Carlo Goldoni (regia: Vlad Mugur)

PREMIUL III: TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI pentru spectacolul **NOAPTEA REGILOR** de William Shakespeare (regia: Andrei Șerban)

PREMIUL UNITER PENTRU ORIGINALITATE ÎN CREAȚIA TEATRALĂ: HORAȚIU MĂLĂELE pentru rolurile interpretate în **MINCINOSUL** de Carlo Goldoni (Teatrul «Odeon») și **SINUCIGAȘUL** de Nikolai Erdman (Teatrul «Nottara»)

PREMIUL PENTRU CEL MAI BUN SPECTACOL CU O PIEȘĂ ROMĂNEASCĂ: TEATRUL DRAMATIC DIN BRAȘOV pentru spectacolul **O NOAPTE FURTUNOASĂ** de I.L. Caragiale (regia: Mihai Manolescu)

PREMIUL «ION SAYA» PENTRU REGIE: SILVIU PURCĂRETE pentru regia spectacolului **UBU REX CU SCENE DIN MACBETH** la Teatrul Național din Craiova

PREMIUL «COSTACHE ARISTIA» PENTRU CEA MAI BUNĂ INTERPRETARE MASCULINĂ: VICTOR REBENGIUC pentru rolul Fundulea din **VISUL UNEI NOPTI DE VARĂ** de Shakespeare la Teatrul «Bulandra».

PREMIUL «LUCIA STURDZA BULANDRA» PENTRU CEA MAI BUNĂ INTERPRETARE FEMININĂ: VALERIA SECIU pentru rolul Donata Genzi din **REGĂSIRE** de Pirandello la Teatrul Mic

PREMIUL PENTRU SCENOGRAFIE: LIA MANȚOC pentru decorul spectacolului **MINCINOSUL** de Goldoni la Teatrul «Odeon»

ADRIANA GRAND pentru costumele spectacolului **MARAT-SADE** de Peter Weiss la Teatrul Național din Cluj

PREMIUL PENTRU DEBUT: ANDA CHIRPELEAN pentru rolul Marianne din spectacolul **MARAT-SADE** de Peter Weiss la Teatrul Național din Cluj

PREMIUL TINEREȚII: TRUPA TEATRALUI «EUGEN IONESCU» din Chișinău pentru spectacolul **CÎNTĂREAȚA CHEALĂ** de Eugen Ionescu (regia: Petru Vuitcăruș)

PREMIUL OFERIT DE EDITURA «GHEPARDUL» PENTRU UN DRAMATURG DEBUTANT: CONSTANTIN ZĂRNESCU pentru piesa **REGINA IOCASTA**

ÎMPLINIRI, NEDUMERIRI ȘI FATA CU PERNA ÎN BRAȚE

Ce a fost bine, la actuala ediție!

Bine a fost, în primul rînd, că numărul de spectacole valoroase a fost mult mai mare decît anul trecut. Arată excelent, arată încurajator alăturarea, pe afield competiției, a unor titluri (și acum nu ne referim la texte ci la spectacole) cum sînt: **Visul unei nopți de vară** în regia lui Liviu Ciulei la «Bulandra», **Mincinosul** de Goldoni pus în scenă de Vlad Mugur la «Odeon», **Regăsire** de Pirandello montat de Cătălina Buzoianu la Mic, **Marat-Sade** de Peter Weiss în regia lui Victor Ioan Frunză la Naționalul clujean sau la Naționalul din Craiova, **Ubu rex cu scene din Macbeth** semnat de Silviu Purcărete. Și dacă din agenda a nouă zile de concurs, cercetînd cu maximă exigență, se pot reține ușor cinci titluri (cu o exigență «de gradul doi», sau chiar «unu și jumătate», exemplele ar putea fi mai numeroase), înseamnă că stagiunea a fost bună, dacă nu foarte bună.

Ce a mai fost bine? Indiscutabil, faptul că numele lui Caragiale a fost prezent, anul acesta, și în programul festivalului, nu doar în titulatura sa. Și încă de două ori, pentru că **O noapte furtunoasă** ne-a fost propusă în montarea lui Mihai Manolescu la Brașov și a lui Laurian Oniga la Timișoara. Și dacă în această ediție s-a înregistrat un progres față de precedentă, Caragiale fiind prezent cu un titlu, putem spera ca în 1992 să avem și bucuria unui spectacol din dramaturgia sa. Pentru că montările amintite (cu tristețe, fără tristețe, dar trebuie spus!) au strălucit doar prin vlaguită sau vioaie vulgaritate, printr-o lectură ori minoră ori neclară, ori amîndouă în același timp. Sincer vorbind, la primul dintre spectaco-

le, dacă nu era tevatură pe scenă și dacă nu se enerva, publicul putea fi în pericol să picotească; în legătură cu cel de al doilea, o nedumerire: de ce nu s-a intitulat spectacolul **O noapte furtunoasă** cu scene din Clochemerle!

Vom înscrie tot la «bune» ideea de a introduce în programul festivalului spectacole-lectură cu texte din dramaturgia contemporană românească (au fost prezenți, cu câte o piesă, Tudor Popescu și Radu F. Alexandru), chiar dacă asupra realizării practice a acestui capitol va trebui să se mai mediteze. Tot aici, bineînțeles, se cuvin amintite dezbaterile care au avut loc la UNITER în organizarea secției de critică. Și nu vom uita nici debutul în festival a unei foi numite chiar astfel, **Festival**, care a apărut zilnic, a totalizat nouă numere și tot afișea zile și nopți nedormite pentru colectivul — debutant, și el, în publicistică — de tineri viitori teatrologi și critici care a realizat turul de forță. Foaiă a bucurat, a enervat, a scandalizat... deci a fost bună. Putea fi și mai bună? Sigur că putea fi. Poate la anul, dacă tinerii învățăcei nu vor prefera să plece unde vor vedea cu ochii, să se apuce de creșterea viermilor de mătase ori să studieze transhumanța la români, după ședințele de profesionistă «frecare a ridichii» pe care le-au avut de înfruntat individual și «în colectiv», pentru poznele ori inabilitățile lor (ridicate, cu acest prilej, la rang de «crime împotriva ordinii de stat»).

Ce n-a fost bine, la actuala ediție!

Poate faptul că o inițiativă, întru totul justificată, a organizatorilor, aceea de a face o selecție a spectacolelor propuse de către teatre a intra în competiție, nu a fost dusă pînă la capăt. În sensul că referințele fie s-au cules din cronicile apărute în presă, fie au fost formulate de un trimis «ad hoc». Cert este că dacă au existat criteriile (sigur că au existat) nu s-a făcut simțită unitatea ori corelarea lor. Pot apărea — și orice om de teatru știe asta — și accidente. Un exemplu e **Abatorul** de Mrožek, care la Oradea era un spectacol interesant (nu perfect, dar în mod cert interesant) și care a avut o reprezentare nereușită în Festival. Probabil nu e singurul exemplu de acest tip. Fără a putea evita astfel de accidente, organizarea mai riguroasă a vizionărilor (ne place, nu ne place cuvîntul, asta e) anterioare selecției de către un colectiv de critici, aceiași de fiecare dată, va putea elimina din program spectacolele care sînt proaste în mod... ne-accidental.

Tot de organizarea festivalului ține și întârzierea nepermisă a expedierii invitațiilor adresate unor critici și oameni de teatru străini, întârziere care a făcut ca anul acesta, cînd aveam ce arăta, să nu prea avem cui (ne referim, desigur, la străini). Exact invers decît anul trecut.

Și au mai fost lucruri care n-au mers bine, asupra cărora va trebui stăruit în ediția viitoare: neinspirata, uneori, atribuire a scenelor (tot ce-i mai trebuia spectacolului de la Oradea era spațiul larg cît o preerie al Sălii mari a Naționalului, și l-a avut); imposibilitatea de a nu avea ori mai multe locuri, ori mai mulți spectatori (la **Cîntăreașea cheală** publicul plătitor nu încăpea în sală și directorul festivalului se găsea în situația cu totul originală de a rupe biletele la ușă, la spectacolul de închidere de la Teatrul de Comedie, **La papagalul verde**, criticii **Invitații** nu aveau locuri rezervate); a fost programat la ora 16 un spectacol despre care se știa (ori trebuia să se știe) că durează mai mult de trei ore, deci publicul (y compris juriul) avea de ales între a părăsi primul spectacol înainte de încheiere sau a ajunge la al doilea (aflat, desigur, la alt teatru) după început.

Multe și mărunte au fost detaliile care «au scîrșit», care vor necesita, la anul, un spor de preocupare. Unele nu sînt grave (altele da), unele sînt inerente (altele nu); ceea ce am intenționat nu a fost formularea unei critici ci a unei autocritici, semnatarul acestor rînduri făcînd parte din comitetul director al festivalului. Se cuvine, deci, a răspunde solidar chiar atunci

cînd vinile sînt împărțite mai mult sau mai puțin democratic între «onor membrii».

Ce este cu «nedumeririle» din titlul articolului!

Se leață, toate, trebuie s-o mărturisim, de premiile acordate. Sigur că orice asistent la o competiție are palmaresul propriu, care întotdeauna i se pare superior (mai bun, mai drept etc.) aceluia oficial. Sigur că așa s-a înfîmplat și acum. Palmaresul foaielor e alcătuit din atîtea variante cîți spectatori sînt în sală. Doar în două privințe eram la un pas de unanimitate (alt cuvînt care nu ne place): spectacolul care nu poate lipsi de pe podiumul învingătorilor (**Marat-Sade** al Clujului) și spectacolul care nu are ce căuta pe numitul podium (**O noapte furtunoasă** de la Brașov). Spuneam că era doar un pas pînă la unanimitate. Era pasul juriului și el nu a fost făcut. Sau, poate, a fost făcut, dar în sens invers.

De ce a luat premiul Brașovul, înțelegem: nu putem renunța cu una cu două la mentalitatea tip «Cîntăreașea României» de a răsplăti intenția omînd, acum ca și atunci, că în felul acesta compromitem ideea (în cazul de față, montarea unei piese de Caragiale), că validăm, chiar acoperim de lauri non-valoarea.

Cum de lipsește dintre premianși spectacolul **Marat-Sade**, iată un lucru pe care nu-l putem însă nicidecum înțelege (singura explicație ar fi că ea este dintre acelea ce nici nu trebuie înțelese). E un record să ai într-o sală de teatru pe mai toți criticii din țară și ei să aibă aceeași — dar aceeași — opinie. E un record ca spectatorii «civilii» să fie de aceeași părere cu criticii. Și e un record ca, în aceste condiții, juriul să aibă altă părere. E drept (nu și firesc, credem), în juriu era un singur critic. E drept, criticul cu pricina, talentatul nostru coleg Mircea Ghițulescu, este nu numai critic ci și demnitar (ne-am obișnuit să fim circumspecți cu funcționarii din cultură. Trebuie să ne reobișnuim?). E drept, în juriu nu existau «civilii», ci doar oameni de teatru. E drept, «s-a dat ceva» (din păcate e singura expresie potrivită) Clujului: premiul pentru debut, acordat actriței Anda Chirpelean. Juriul are competența de a judeca așa cum consideră, așa cum dorește. Are însă și obligația (presupunem) de a da premiul pentru debut unui actor care debutează. Nu e cazul Andei Chirpelean. Cu atîta fantezie, de ce n-o fi luat și Marius Bodochi, care merita cu prisosință un premiu, premiul pentru interpretare feminină, să zicem, sau orice altceva? (De Frunză nu poate fi vorba. Ce legătură are regizorul cu reușita deosebită a spectacolului său?)

Am vrea să fie limpede. Nu avem nimic cu interpreta, ea n-a făcut nimic rău în spectacol, o compătimim, chiar, pentru castanele pe care a fost pusă a le scoate din foc (pentru care? pentru ce? nedumeriri, cum spuneam). Un singur detaliu trebuie, poate, amintit. Premiile s-au dat două zile după ce se jucase **Marat-Sade**. După numai două zile, aproape nici un spectator nu reușea să-și amintească ce rol jucase Anda Chirpelean în **Marat-Sade**. O memorie mai vrednică a salvat pe toată lumea: «a, da, cred că era fata cu perna în brațe...» Încă o dată: «fata cu perna» a fost bine în spectacol tocmai pentru că trebuia să fie și a fost doar «fata cu perna».

CRISTINA DUMITRESCU

